

پیش‌بینی پذیری مؤلفه‌های رضایت زناشویی
بر اساس مؤلفه‌های کمال‌گرایی زنان متأهل دانشجوی
دکتر محسن گل پرور * سانازستایش منش **

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی رابطه‌ی مؤلفه‌های کمال‌گرایی (استانداردهای شخصی، نظم و ترتیب، نگرانی درباره‌ی اشتباهات، تردید نسبت به اعمال، انتظارات والدین و انتقادگرایی والدین) با مؤلفه‌های رضایت زناشویی (در یازده خرده‌مقیاس موسوم به رضایت زناشویی تا جهت‌گیری مذهبی) در زنان دانشجوی متأهل انجام شده است. جامعه‌ی آماری پژوهش را تمامی زنان دانشجوی متأهل در دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان (خوراسگان) تشکیل دادند که از بین آنها ۳۵۱ نفر به شیوه‌ی تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌ی ۳۵ سؤالی کمال‌گرایی و پرسشنامه‌ی ۴۷ سؤالی رضایت زناشویی بودند. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه تحلیل شدند. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد از شش مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، پنج مؤلفه شامل استانداردهای شخصی، تردید نسبت به اعمال، انتظارات والدین، نظم و ترتیب و انتقادگرایی والدین با ترکیب‌های مختلفی قادر به پیش‌بینی رضایت زناشویی، رضایت از مسائل شخصیتی، رضایت از ارتباط زناشویی، رضایت از حل تعارض، رضایت از مدیریت مالی، رضایت از فعالیت‌های اوقات فراغت، رضایت از رابطه‌ی جنسی، رضایت از خانواده و دوستان و رضایت از نقش‌های مساوات‌طلبانه هستند. در مجموع نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که کمال‌گرایی در مواردی می‌تواند موجب کاهش رضایت زناشویی زنان متأهل دانشجوی شود. بنابراین لازم است تا با ارائه‌ی آموزش به زنان متأهل دانشجوی زمینه برای کاهش نقش کمال‌گرایی بر رضایت زناشویی فراهم شود.

واژگان کلیدی

کمال‌گرایی، رضایت زناشویی، زنان متأهل، دانشجوی.

---

*- دانشجویار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، drmgolparvar@hotmail.com.

** - کارشناس ارشد دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان).

۱- مقدمه و بیان مسئله

ویژگی‌های روانی و شخصیتی انسان‌ها از زمره‌ی مهم‌ترین متغیرهایی است که در عرصه‌های مختلف زندگی روانی و اجتماعی وی نفوذی انکارناپذیر دارد. طیف متنوع و وسیعی از سازه‌های شخصیتی تا کنون از جانب پژوهشگران و نظریه‌پردازان مختلف به عنوان جنبه‌های با اهمیت حیات شخصیتی وی مطرح و به محک پژوهش و آزمون گذاشته شده است. یکی از این سازه‌های با اهمیت کمال‌گرایی^۱ است. در نگاهی کلی می‌توان گفت انسان موجودی است کمال‌طلب و فزون‌خواه که در صورت نبود موانع بازدارنده، برای خود هیچ مرز و محدوده‌ای قائل نیست. از بعد تعریف، کمال‌گرایی باور فرد به کامل بودن همراه با احساس اضطراب، فشار روانی بالا و ترس از ناتوانی در زندگی کردن بر اساس انتظارات کمال‌گرایانه‌ی خود است (Kleinke, 2004). شواهد و نظریات موجود حاکی از آن است که کمال‌گرایی دو بعد بهنجار و نابهنجار دارد (Stoeber & Stoeber, 2009: 530-535). کمال‌گرایی نابهنجار عبارت است از نگرانی افراطی درباره‌ی ارتکاب اشتباه و دآوری‌های دیگران و در مقابل کمال‌گرایی بهنجار تمایلات معطوف به استانداردهای عملکردی سطح بالا همراه با نظم و ترتیب است (بشارت، ۱۳۸۸: ۲۶۰-۲۴۸). در یک نگاه کلی می‌توان گفت که از لحاظ تعریف، مهم‌ترین شاخص برای کمال‌گرایی، معیارهای عالی و سطح بالا برای عملکرد و رفتار است (Hawkins, 2005; Stoeber & Yang, 2010: 246-251).

1- perfectionism

در الگوی چند بعدی کمال‌گرایی فراست، مارتن، لاهارت و روزن‌بلات^۱ (۱۹۹۰) کمال‌گرایی متشکل از شش بعد، شامل استانداردهای شخصی^۲، نظم و ترتیب^۳، نگرانی درباره اشتباهات^۴، تردید نسبت به اعمال^۵، انتظارات والدین^۶ و انتقادگرایی والدین^۷ معرفی شده است (Parker & Adkins, 1995: 323-334). برخی شواهد حاکی است که ابعاد معطوف به ارزیابی در رویکرد چند بعدی کمال‌گرایی فراست و همکاران، یعنی نگرانی درباره اشتباهات (CM)، تردید نسبت به اعمال (D)، انتظارات والدین (PE) و انتقادگرایی والدین (PC) جنبه‌های منفی و نابهنجار کمال‌گرایی و معیارهای شخصی (PS) و نظم و ترتیب (O) جنبه‌های مثبت و بهنجار کمال‌گرایی را تشکیل می‌دهند (Stoeber, 1998: 481-491). همچنین در برخی منابع پژوهشی از کمال‌گرایی به عنوان یک سبک شخصیتی سخن به میان آمده است (Kawamura, Frost, Hamartz, 2003; Melrose, 2011: 1-7). در کنار همین دست شواهد، نشان داده شده که کمال‌گرایی در ابعاد منفی خود با اضطراب، ممالیات و سواس‌گونه، افسردگی و تمایل به خودکشی رابطه دارد (Stoeber & stoeber, 2009: 530-535; Stoeber & Yang, 2010: 246-251; Park

1- Frost, Marten, Lahart & Rosenblate

2- personal standards

3- organization

4- concern over mistakes

5- doubt about actions

6- parental expectantions

7- parental criticism

1-7: Melrose, 2011; Lee, 2010: 469-474). مطابق شواهد اشاره شده، بسیاری از اندیشمندان عرصه‌ی رفتارهای فردی و اجتماعی بر این باورند که کمال‌گرایی ظرفیت بالقوه‌ی بالایی برای برقراری رابطه با متغیرهای نگرشی مختلف از جمله توان بالا برای برقراری پیوند با رضایت از زندگی و خانواده دارد (Bouchard, 2006: 239-248; Park & et al, 2010: 469-474).

یکی از مؤلفه‌های بسیار مهم در متن خانواده، رضایت زناشویی^۱ است. رضایت زناشویی وضعیتی است که در آن زن و شوهر در بیشتر مواقع احساس خوشبختی و رضایت از یکدیگر دارند. روابط رضایت‌بخش از طریق علایق متقابل، مراقبت از یکدیگر و ارضای نیازها، پذیرش و تفاهم با همدیگر سنجیده می‌شود. ارتباط با همسر جنبه‌ی مرکزی زندگی عاطفی اجتماعی یک شخص است (Onyishi, Sorokowski, Sorokowski & Papi, 2012: 521-535) و نارضایتی زناشویی می‌تواند به توانایی زن و شوهر برای برقراری روابط رضایت‌بخش با سایر اشخاص خارج از خانواده آسیب بزند (سلیمانیان و محمدی، ۱۳۸۸: ۱۵-۱۳۱). از منظری دیگر رضایت زناشویی یک ارزیابی کلی از وضعیت رابطه‌ی زناشویی یا رابطه‌ی عاشقانه‌ی کنونی فرد است (Barry, 2010). رضایت زناشویی می‌تواند انعکاسی از میزان شادی افراد از روابط زناشویی به واسطه‌ی بسیاری از عوامل اختصاصی رابطه‌ی زناشویی باشد. از طرف دیگر می‌توان رضایت زناشویی را به عنوان یک موقعیت روان‌شناختی در نظر گرفت که خود به خود به وجود نمی‌آید

1- marital satisfaction

بلکه مستلزم تلاش هر دو زوج است (ناطقیان و همکاران، ۱۳۸۷: ۴۶-۳۳؛ سلیمانیان و محمدی، ۱۳۸۸: ۱۵۰-۱۳۱؛ قلی‌زاده و همکاران، ۱۳۸۹: ۶۶-۵۷). برخی پژوهش‌ها و نظریات در خصوص بهبود رضایت زناشویی عوامل پاسخ‌گو بودن در برابر خواسته‌ها و نیازهای یکدیگر، گذراندن اوقات با همسر خود به تنهایی، حفظ وضعیت رمانتیک، صحبت کردن به زبان عاشقانه و محبت‌آمیز، تمایلات جنسی، کنترل تعارض و وفاداری و صداقت را مؤثر معرفی کرده‌اند (نظری، ۱۳۸۸؛ Hsueh, Morrison & Doss, 2009: 236-246). از دید بسیاری از صاحب‌نظران نیز رضایت و سازگاری در ازدواج یعنی احساس شادمانی، احساس رضایت و ارضای نیازهایی که در یک رابطه‌ی متقابل و تعاملی برآورده می‌شوند. از چنین منظری زوج‌های سازگار، زوج‌هایی هستند که توافق زیادی با یکدیگر دارند، از روابطشان راضی‌اند، از نوع کیفیت گذراندن اوقات فراغت با یکدیگر رضایت دارند و در مدیریت وقت و مسائل مالی هماهنگی لازم را دارند (Barry, 2010; Onyishi & et al., 2012: 521-535).

شواهد پژوهشی در حوزه متغیرهای کمال‌گرایی و رضایت زناشویی، نشان می‌دهد که بین کمال‌گرایی با رضایت زناشویی رابطه وجود دارد (Habke, Hewitt & Flett, 1999: 307-322). هابکه، هویت و فلت در مطالعه‌ای نشان دادند که کمال‌گرایی با رضایت جنسی در زن و همسر رابطه دارد. فلت و هویت نیز در مطالعه‌ای رابطه بین کمال‌گرایی را با سازگاری روانی و شخصی بررسی کردند. آنها با بررسی یک نمونه از دانشجویان کالج

پی بردند که ابعاد مختلف کمال‌گرایی در سازگاری شخصی افراد نقش با اهمیتی دارند. در این مطالعه نشان داده شد که کمال‌گرایی اجتماع محور به گونه‌ی گسترده‌تری با آشفتگی روانی عمومی به ویژه افسردگی همبسته است. همچنین آنها دریافتند که بین کمال‌گرایی زنان و مردان تفاوت‌هایی دیده می‌شود، به این صورت که نمرات مردان در کمال‌گرایی از زنان بالاتر است (Felt, 2002: 450-470 & Hewit). صفرزاده، اصفهانی‌اصل و بیات در پژوهشی به بررسی رابطه بین بخشش، کمال‌گرایی و صمیمیت با رضایت زناشویی پرداختند. شواهد حاصل از این پژوهش نشان داده که بین بخشش و صمیمیت با رضایت زناشویی رابطه‌ی مثبت و بین کمال‌گرایی با رضایت زناشویی رابطه‌ی منفی وجود دارد (Safarzadeh, Esfahaniasl & Bayat, 2011: 778-784).

از سویی دیگر، به لحاظ نظری رابطه‌ی مؤلفه‌های کمال‌گرایی با هر یک از مؤلفه‌های رضایت زناشویی در کارکردهای جهت‌دهی نگرشی، شکل‌دهی انتظارات و مدیریت هیجان‌ها برای ویژگی‌های شخصیتی نظیر کمال‌گرایی باز می‌شود. گستره وسیعی از مطالعات روی خانواده‌ها و افراد نشان داده که افراد با کمال‌گرایی زیاد نه تنها استانداردهای بالاتری را برای خود تعیین و پیگیری می‌کنند، بلکه عموماً از دیگران نیز انتظارات کمال‌گرایانه‌ای دارند (Adkins & Parker, 1996: 529-453; Accordino, Blatt, 1995: 1003-1020; Accordino & Slaney, 2000: 535-545; Rice & Dellwo, 2002: 188-196; (Hawkins, 2005; Ashby, Rice & Kutchins, 2008: 125-132; Schwenke, 2012

از چنین منظری کاملاً طبیعی است که در عرصه‌ی روابط زناشویی نیز همسران با تمایلات و ویژگی‌های کمال‌گرایانه، از خود و همسرشان انتظارات خاص داشته و لحظه‌لحظه روابط خود را مبتنی بر سطح کمال‌گرایی‌شان نگرینسته و به پیش‌می‌برند. یونسی و بهرامی در پژوهشی به بررسی رابطه‌ی تفکر قطعی‌نگر و رضایت‌زناشویی پرداخته و نشان دادند که بین این دو متغیر رابطه‌ی معنادار وجود دارد (یونسی و بهرامی، ۱۳۸۸: ۲۵۰-۲۴۱). میراحمدی‌زاده، نخعی‌امرودی، طباطبایی و شفیعیان نیز در پژوهشی پیرامون بررسی عوامل تأثیرگذار در رضایت‌زناشویی در یافته‌های خود به این نکته که تمایلات و نگرش‌های کمال‌گرایانه عاملی مؤثر بر رضایت‌زناشویی است، اشاره کرده‌اند (میراحمدی‌زاده و دیگران، ۱۳۸۲: ۸۲-۶۳).

پی بردن به نوع و میزان رابطه‌ی کمال‌گرایی با رضایت‌زناشویی در زنان متأهل دانشجو، به دلیل اهمیتی که رضایت‌زناشویی برای سلامت و استحکام خانواده دارد، می‌تواند به زنان متأهل دانشجو برای ایجاد و حفظ خانواده‌های رو به رشد کمک بسیاری بکند. به همین لحاظ سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که آیا بین مؤلفه‌های کمال‌گرایی (استانداردهای شخصی، نظم و ترتیب، نگرانی در مورد اشتباهات، تردید نسبت به اعمال، انتظارات والدین و انتقادگرایی والدین) با مؤلفه‌های رضایت‌زناشویی (رضایت‌زناشویی، مسائل شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت، رابطه‌ی جنسی، فرزندان و فرزندپروری، خانواده و دوستان، نقش‌های مساوات‌طلبانه و جهت‌گیری مذهبی) در دانشجویان زن متأهل رابطه وجود دارد؟

۲- روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های همبستگی است. جامعه‌ی آماری این پژوهش را دانشجویان زن متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان) که در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ در دانشگاه مشغول به تحصیل بودند، تشکیل داده است. بر اساس اطلاعات دریافتی از دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان (اصفهان)، تعداد کل دانشجویان متأهل در دوره‌ی زمانی پژوهش ۲۵۰۰ نفر بود. از جامعه‌ی آماری اشاره شده، بر اساس جدول گرجسی و مورگان (۱۹۷۰)، ۳۶۰ نفر به عنوان نمونه و از طریق نمونه‌گیری طبقه‌ای (به منظور رعایت نسبت ورودی‌های مختلف) انتخاب شدند. نمونه‌گیری به این ترتیب انجام شد که با دریافت اطلاعات مربوط به زنان متأهل دانشجو از بخش آموزش از چهار سال ورودی (ورودی‌های سال ۸۸، ۸۹، ۹۰ و ۹۱)، نسبت هر سال ورودی به تعداد کل دانشجویان زن متأهل در چهار سال محاسبه شد. سپس نسبت‌های چهارگانه به دست آمده در تعداد ۳۶۰ نفر نمونه‌ی مورد نیاز ضرب و تعداد مورد نیاز از هر ورودی مشخص شد. در مرحله‌ی نهایی با مراجعه به دانشکده‌ها بر اساس ورودی‌هایی که تصادفی انتخاب شده بودند، تعداد مورد نیاز برای هر ورودی از کلاس‌ها انتخاب شدند. لازم به ذکر است که برای افت احتمالی تعداد نمونه، حدود پنج درصد پرسش‌نامه‌ی اضافی برای توزیع و جمع‌آوری در نظر گرفته شد. شیوه‌ی اجرای پرسش‌نامه‌های پژوهش به صورت فردی، در قالب خود گزارش‌دهی و زمان اجرا بین ۱۵ تا ۲۰ دقیقه بود. محققین پژوهش حاضر

با مراجعه‌ی حضوری به افرادی که از طریق نمونه‌گیری اشاره شده در بالا انتخاب می‌شدند پس از توضیحی مختصر در مورد نحوه‌ی پاسخ‌گویی به سؤالات (با اشاره به نمونه پرسش‌نامه‌ای که به هر فرد پاسخ‌گو نشان داده می‌شد) از افراد درخواست می‌کردند تا به صورت خودگزارش‌دهی پرسش‌نامه‌ها را پاسخ دهند. پس از جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها، نه پرسش‌نامه (معادل ۲/۵ درصد) به دلیل نقص در پاسخ‌گویی از پژوهش کنار گذاشته شدند؛ لذا گروه نمونه‌ی پژوهش به ۳۵۱ نفر تقلیل یافت. لازم به ذکر است، بر اساس فرمول کوکران نیز برای اطمینان از اینکه افت شرکت‌کنندگان (۲/۵ درصد پرسش‌نامه‌های حذف شده) نمونه را به کمتر از نمونه‌ی مکفی کاهش ندهد، تعداد نمونه‌ی نهایی با توجه به Z در سطح ۹۵٪ برابر با ۱/۹۷، بیشترین واریانس به دست آمده در مطالعه‌ی حاضر به عنوان برآوردی از واریانس جامعه برابر با ۰/۹۷۲ (برای خرده‌مقیاس جهت‌گیری مذهبی از رضایت‌زناشویی) و d برابر با ۰/۱۰۳۹ محاسبه شد. بر اساس فرمول ارائه شده در زیر (سرمد، بازرگان و حجازی، ۱۳۷۶: ص ۱۸۷) تعداد نمونه ۳۵۰ نفر برآورد شد که نشان می‌دهد افت شرکت‌کنندگان، نمونه را به کمتر از نمونه‌ی مکفی کاهش نداده است.

$$n = \frac{Z^2 S^2}{d^2}$$

۳- ابزارهای پژوهش

۳-۱- مقیاس چندبعدی کمال‌گرایی (MPS): برای سنجش کمال‌گرایی از مقیاس معرفی شده توسط فراست، مارتن، لاهارت و روزن بلات که شامل ۳۵ گویه و ۶ خرده مقیاس به نام استانداردهای شخصی (۷ سؤال)، نظم و ترتیب (۶ سؤال)، نگرانی درباره‌ی اشتباهات (۹ سؤال)، تردید نسبت به اعمال (۴ سؤال)، انتظارات والدین (۵ سؤال) و انتقادگرایی والدین (۴ سؤال) است و در مقیاس پنج درجه‌ای از کاملاً موافقم (نمره‌ی ۵) تا کاملاً مخالفم (نمره‌ی ۱) نمره‌گذاری می‌شود. (Frost, Marten, Lahart & Rosenblate, 1990: 449-468)، استفاده شد. نمره‌ی کل از جمع نمره‌ی مقیاس‌ها به جز سازماندهی به دست می‌آید. سایر پژوهشگران مانند پارکر و ادکینس (۱۹۹۵) و مهرابی‌زاده هنرمند، نجاریان و وردی (۱۳۸۷) روایی و پایایی این مقیاس را مطلوب گزارش کرده‌اند. برای نمونه روایی پیش‌بین این پرسش‌نامه و خرده‌مقیاس‌های آن از طریق بررسی رابطه بین خرده مقیاس‌های این پرسش‌نامه با اضطراب رقابت در ورزشکاران، با اضطراب ارزشیابی در دانش‌آموزان و دانشجویان، با بی‌خوابی، با ترس مرضی (هراس) اجتماعی، با نشانگان وسواس فکری و عملی، با بی‌اشتهایی عصبی و با اشتغال ذهنی با افکار خودکشی گزارش شده است (Stober, 1998:481-491). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های این پرسش‌نامه محاسبه شد که به ترتیب برای نگرانی در مورد اشتباهات برابر با ۰/۷۸، برای تردید نسبت

1-Multidimension of Perfectionism Scale (MPS)

به اعمال برابر با ۰/۷، برای انتظارات والدین برابر با ۰/۷۵، برای انتقاد‌گرایی والدین برابر با ۰/۶، برای استانداردهای شخصی برابر با ۰/۷۱ و برای نظم و ترتیب برابر با ۰/۸۳ به دست آمد.

۲-۳ پرسش‌نامه‌ی رضایت‌زناشویی (ENRICH): برای سنجش رضایت زناشویی از پرسش‌نامه‌ی فاورس و اولسون استفاده شد (Fowers & Olson, 1989) به نقل از سلیمانیان، ۱۳۷۳: ۱۵۰-۱۳۱). نسخه‌ی اصلی این پرسش‌نامه ۱۱۵ سؤال دارد. با توجه به ارزیابی سؤالات که موجب خستگی بیش از اندازه‌ی پاسخ‌گویان می‌شود سلیمانیان در سال ۱۳۷۳، فرم کوتاهی از آن با ۴۷ سؤال تهیه کرده است. فرم ۴۷ سؤالی که در این پژوهش از آن استفاده شد، شامل خرده‌مقیاس‌های رضایت‌زناشویی (۸ سؤال)، مسائل شخصیتی (۳ سؤال)، ارتباط زناشویی (۴ سؤال)، حل تعارض (۴ سؤال)، مدیریت مالی (۴ سؤال)، فعالیت‌های اوقات فراغت (۳ سؤال)، رابطه‌ی جنسی (۴ سؤال)، فرزندان و فرزندپروری (۴ سؤال)، خانواده و دوستان (۴ سؤال)، نقش‌های مساوات‌طلبانه (۴ سؤال) و جهت‌گیری مذهبی (۲ سؤال) بود (فهیمی، ۱۳۸۰). لازم به ذکر است که ۳ سؤال اول این پرسش‌نامه در محاسبه‌ی هیچ یک از خرده‌مقیاس‌ها استفاده نمی‌شود، لذا ۴۴ سؤال برای این محاسبات در نظر گرفته می‌شوند (سلیمانیان، ۱۳۷۳). مقیاس پاسخگویی این پرسش‌نامه‌ی پنج‌گزینه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵) است. البته تعدادی از سؤالات این پرسش‌نامه (۲ سؤال) نمره‌گذاری معکوس می‌شوند. اولسون ضریب پایایی این پرسش‌نامه را بر حسب آلفای کرونباخ برابر با

۰/۹۲ گزارش کرده است (Fowers & Olson, 1989: 65-79, 1989). شریفی نیا نیز ضریب روایی پرسش نامه را ۰/۹۲ (شریفی نیا، ۱۳۸۰) و سلیمانیان روایی هم‌زمان پرسش‌نامه‌ی ۴۷ سؤالی را با فرم اصلی آن (۱۱۵ سؤالی) برابر با ۰/۹۵ به دست آورد (سلیمانیان، ۱۳۷۳). در پژوهش حاضر، برای هر یک از خرده مقیاس‌ها آلفای کرونباخ محاسبه شد که به ترتیب برای رضایت زناشویی برابر با ۰/۸، برای مسائل شخصیتی برابر با ۰/۷۳، برای ارتباط زناشویی برابر با ۰/۷، برای حل تعارض برابر با ۰/۷، برای مدیریت مالی برابر با ۰/۶۸، برای فعالیت‌های اوقات فراغت برابر با ۰/۶۶، برای رابطه‌ی جنسی برابر با ۰/۶۴، برای فرزندان و فرزند پروری برابر با ۰/۷، برای خانواده و دوستان برابر با ۰/۶، برای نقش‌های مساوات طلبانه برابر با ۰/۶ و برای جهت‌گیری مذهبی برابر با ۰/۶ به دست آمد.

زمان اجرای پژوهش برای هر شرکت‌کننده حدود بیست دقیقه بوده و پرسش‌نامه‌های پژوهش به صورت خودگزارش دهی پاسخ داده شدند. تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون هم‌زمان انجام شد. تحلیل‌های انجام شده همگی با استفاده از نرم‌افزار SPSS^۱ انجام شده است.

۴- یافته‌های پژوهش

همبستگی بین مؤلفه‌های کمال‌گرایی با مؤلفه‌های رضایت زناشویی در جدول شماره‌ی ۱ نشان داده شده است. نتایج زیر از جدول شماره‌ی ۱ به دست می‌آید:

1- Statistical Package for Social Science

- استانداردهای شخصی به عنوان اولین مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، بیشترین رابطه‌ی منفی و معنادار را با حل تعارض ($p < 0/01$) و کمترین رابطه‌ی منفی و معنادار را با رضایت از رابطه‌ی جنسی ($p < 0/05$) دارد.
- نظم و ترتیب به عنوان دومین مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، بیشترین رابطه‌ی منفی و معنادار را با رضایت از مدیریت مالی ($p < 0/01$) و کمترین رابطه‌ی منفی و معنادار را با رضایت از فعالیت‌های اوقات فراغت ($p < 0/05$) دارد.
- نگرانی درباره‌ی اشتباهات به عنوان سومین مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، بیشترین رابطه‌ی منفی و معنادار را با رضایت از حل تعارض ($p < 0/01$) و کمترین رابطه‌ی منفی و معنادار را با رضایت از روابط زناشویی ($p < 0/05$) دارد.
- تردید نسبت به اعمال به عنوان چهارمین مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، بیشترین رابطه‌ی منفی و معنادار را با رضایت از حل تعارض ($p < 0/01$) و کمترین رابطه‌ی منفی و معنادار را با رضایت از فعالیت‌های اوقات فراغت، رضایت از فرزندان و فرزندپروری و رضایت از جهت‌گیری مذهبی ($p < 0/05$) دارد.
- انتظارات والدین به عنوان پنجمین مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، بیشترین رابطه‌ی مثبت و معنادار را با رضایت از نقش‌های مساوات‌طلبانه ($p < 0/01$) و کمترین رابطه‌ی مثبت و معنادار را با رضایت از رابطه‌ی جنسی ($p < 0/05$) دارد.
- انتقادگرایی والدین به عنوان آخرین مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، بیشترین رابطه‌ی مثبت و معنادار را با رضایت از خانواده و دوستان ($p < 0/01$) و کمترین رابطه‌ی مثبت و معنادار را با رضایت از نقش‌های مساوات‌طلبانه ($p < 0/05$) دارد.

جدول ۱. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

رتبه	متغیر	مولفه ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
کمال گرایی	۱	استانداردهای شخصی	-							
	۲	نظم و ترتیب	۰/۴۹**	-						
	۳	نگرانی دربارهی اشتباهات	۰/۴۳**	۰/۲۴**	-					
	۴	تردید نسبت به اعمال	۰/۴۴**	۰/۳۷**	۰/۲۳**	-				
	۵	انتظارات والدین	۰/۴۴**	۰/۱۷**	۰/۳۹**	۰/۱۳*	-			
	۶	انتقادگرایی والدین	۰/۰۴	-۰/۰۴	۰/۰۷	-۰/۰۲	۰/۴**	-		
رضایت زناشویی	۷	رضایت زناشویی	-۰/۱۶**	-۰/۱۸**	-۰/۰۱	-۰/۲۴**	۰/۱۱*	۰/۱۶**	-	
	۸	مسائل شخصی	-۰/۱۹**	-۰/۲۵**	-۰/۱۲*	-۰/۲**	۰/۰۸	۰/۱۲*	۰/۵۹**	-
	۹	ارتباط زناشویی	-۰/۲۳**	-۰/۱۹**	-۰/۱۱*	-۰/۲۶**	۰/۰۶	۰/۱۲*	۰/۶**	۰/۵۸**
	۱۰	حل تعارض	-۰/۲۹**	-۰/۲۳**	-۰/۱۶**	-۰/۳۳**	۰/۰۲	-۰/۰۲	۰/۶۲**	۰/۵۶**
	۱۱	مدیریت مالی	-۰/۲۲**	-۰/۳**	-۰/۱۴**	-۰/۲۳**	۰/۰۳	۰/۱۳*	۰/۵**	۰/۶۱**
	۱۲	فعالیت های اوقات فراغت	-۰/۰۹	-۰/۱۱*	-۰/۰۲	-۰/۱۴**	۰/۱۴*	۰/۱۲*	۰/۶۳**	۰/۳۷**
	۱۳	رابطه ی جنسی	-۰/۱۱*	-۰/۱۳*	-۰/۰۱	-۰/۱۶**	۰/۱*	۰/۱۵**	۰/۶۳**	۰/۴۴**
	۱۴	فرزندان و فرزندپروری	-۰/۱۶**	-۰/۱۴**	-۰/۱۲*	-۰/۱۴**	۰/۰۳	۰/۰۲	۰/۱۶**	۰/۱۴**
	۱۵	خانواده و دوستان	-۰/۱۶**	-۰/۱۵**	-۰/۰۹	-۰/۲۲**	۰/۰۱	۰/۱۹**	۰/۴۶**	۰/۴۳**
	۱۶	نقش های مساوات طلبانه	-۰/۰۳	-۰/۱۲*	-۰/۰۱	-۰/۱۶**	۰/۱۵**	۰/۱۱*	۰/۰۴	۰/۱۱*
	۱۷	جهت گیری مذهبی	-۰/۱۶**	-۰/۱۶**	-۰/۱۲*	-۰/۱۴**	۰/۰۱	۰/۰۵	۰/۳۴**	۰/۲۸**

*p < ۰/۰۵ ** p < ۰/۰۱

ادامه‌ی جدول ۱. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

ردیف	متغیر	مؤلفه‌ها	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶
کمال‌گرایی	۱	استانداردهای شخصی								
	۲	نظم و ترتیب								
	۳	نگرانی درباره‌ی اشتباهات								
	۴	تردید نسبت به اعمال								
	۵	انتظارات والدین								
	۶	انتقادگرایی والدین								
رضایت‌زناشویی	۷	رضایت‌زناشویی								
	۸	مسائل شخصیتی								
	۹	ارتباط زناشویی	-							
	۱۰	حل تعارض	۰/۶۳**							
	۱۱	مدیریت مالی	۰/۵۱**	۰/۵۴**						
	۱۲	فعالیت‌های اوقات فراغت	۰/۳۹**	۰/۴۱**	۰/۳۶**					
	۱۳	رابطه‌ی جنسی	۰/۵۴**	۰/۴۳**	۰/۳۸**	۰/۵۷**				
	۱۴	فرزندان و فرزندپروری	۰/۲۱**	۰/۲۹**	۰/۳۱**	۰/۱۷**	۰/۱۲*			
	۱۵	خانواده و دوستان	۰/۳۶**	۰/۴۲**	۰/۴۵**	۰/۴۵**	۰/۳۴**	۰/۲۶**		
	۱۶	نقش‌های مساوات‌طلبانه	۰/۰۶	۰/۰۴	۰/۱۱*	۰/۰۴	۰/۰۶	۰/۰۵	۰/۱۵**	
	۱۷	جهت‌گیری مذهبی	۰/۲۷**	۰/۳۲**	۰/۲۹**	۰/۴**	۰/۳۵**	۰/۱۹**	۰/۳۳**	۰/۱۴**

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

در جدول شماره ۲ نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی رضایت زناشویی، مسائل شخصیتی و ارتباط زناشویی (۳ مؤلفه‌ی اول از ۱۱ مؤلفه‌ی رضایت زناشویی) از طریق مؤلفه‌های معنادار در پیش‌بینی کمال‌گرایی ارائه شده است.

چنان‌که در جدول شماره ۲ در ردیف ۱ مشاهده می‌شود، از ۶ مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، استانداردهای شخصی ($\beta = -0.14, p < 0.01$)، تردید نسبت به اعمال ($\beta = -0.19, p < 0.01$) و انتظارات والدین ($\beta = 0.13, p < 0.05$) پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت زناشویی بوده‌اند. مطابق ردیف ۲ از این جدول، از ۶ مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، نظم و ترتیب ($\beta = -0.17, p < 0.01$) و انتظارات والدین ($\beta = 0.17, p < 0.05$) پیش‌بینی‌کننده‌های مسائل شخصیتی بوده‌اند. بالاخره چنان‌که در ردیف ۳ جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود، از ۶ مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، استانداردهای شخصی ($\beta = -0.19, p < 0.01$)، تردید نسبت به اعمال ($\beta = -0.18, p < 0.01$) و انتظارات والدین ($\beta = 0.15, p < 0.05$) پیش‌بینی‌کننده‌های ارتباط زناشویی بوده‌اند.

جدول ۲- نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی ۳ مؤلفه‌ی اول از مؤلفه‌های رضایت زناشویی از طریق ۶ مؤلفه‌ی کمال‌گرایی

رتبه	متغیرهای پیش‌بین	متغیر ملاک	b	SE	β	t	p
۱	استانداردهای شخصی	رضایت زناشویی	-۰/۱۴	۰/۰۷	-۰/۱۴	-۲/۰۵	۰/۰۴
	تردید نسبت به اعمال		-۰/۱۸	۰/۰۵	-۰/۱۹	-۳/۱۹	۰/۰۰۲
	انتظارات والدین		۰/۱۵	۰/۰۷	۰/۱۳	۲/۰۸	۰/۰۳۸
	F و R ² , R		۰/۱۱۲، ۰/۳۳۴ و ۷/۲۱ ^{۰۰}				
۲	نظم و ترتیب	مسائل شخصیتی	-۰/۰۲	۰/۰۷	-۰/۱۷	-۲/۸۳	۰/۰۰۵
	انتظارات والدین		۰/۲۵	۰/۰۹	۰/۱۷	۲/۶۷	۰/۰۰۸
	F و R ² , R		۰/۱۰۹، ۰/۳۳ و ۷/۰۳ ^{۰۰}				
۳	استانداردهای شخصی	ارتباط زناشویی	-۰/۲۶	۰/۰۹	-۰/۱۹	-۲/۸۷	۰/۰۰۴
	تردید نسبت به اعمال		-۰/۲۲	۰/۰۷	-۰/۱۸	-۳	۰/۰۰۳
	انتظارات والدین		۰/۲۲	۰/۰۹	۰/۱۵	۲/۴	۰/۰۱۷
	F و R ² , R		۰/۱۲، ۰/۳۴۶ و ۷/۷۹ ^{۰۰}				

* $p < ۰/۰۵$ ** $p < ۰/۰۱$

در جدول شماره‌ی ۳، نتایج تحلیل رگرسیون مربوط به ۴ مؤلفه‌ی دوم (حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت و رابطه‌ی جنسی) مؤلفه‌های رضایت زناشویی ارائه شده است.

چنان‌که در ردیف ۱ جدول شماره‌ی ۳ مشاهده می‌شود، از شش مؤلفه کمال‌گرایی، استانداردهای شخصی ($\beta = -۰/۲$, $p < ۰/۰۱$)، تردید نسبت به اعمال ($\beta = -۰/۲۲$, $p < ۰/۰۱$) و انتظارات والدین ($\beta = ۰/۱۴$, $p < ۰/۰۵$) پیش‌بینی‌کننده‌های حل تعارض بوده‌اند. مطابق ردیف ۲ از این جدول، از ۶

مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، فقط نظم و ترتیب ($\beta = -0/22, p < 0/05$) پیش‌بینی‌کننده‌ی مدیریت مالی است. چنان‌که ردیف ۳ از جدول شماره‌ی ۳ مشاهده می‌شود، از ۶ مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، انتظارات والدین ($\beta = 0/17, p < 0/05$) پیش‌بینی‌کننده‌ی فعالیت‌های اوقات فراغت است. مطابق ردیف ۴ از این جدول، از ۶ مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، فقط تردید نسبت به اعمال ($\beta = -0/12, p < 0/05$) پیش‌بینی‌کننده‌ی رابطه‌ی جنسی است.

جدول ۳- نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی ۴ مؤلفه‌ی دوم از مؤلفه‌های رضایت زناشویی از طریق ۶ مؤلفه‌ی کمال‌گرایی

متغیر ملاکت	متغیرهای پیش‌بین	β	SE	b	t	p
حل تعارض	استانداردهای شخصی	-0/2	0/09	-0/27	-2/94	0/003
	تردید نسبت به اعمال	-0/22	0/07	-0/29	-3/88	0/000
	انتظارات والدین	0/14	0/09	0/21	2/24	0/03
F و R ² , R					10/08** و 0/15، 0/387	
مدیریت مالی	نظم و ترتیب	-0/22	0/07	-0/24	-3/67	0/000
	F و R ² , R	8/76** و 0/133، 0/364				
اوقات فراغت	انتظارات والدین	0/17	0/09	0/22	2/51	0/01
	F و R ² , R	3/71** و 0/06، 0/247				
رابطه‌ی جنسی	تردید نسبت به اعمال	-0/12	0/06	-0/12	-2/03	0/04
	F و R ² , R	4/09** و 0/067، 0/258				

*p < 0/05 ** p < 0/01

در جدول شماره‌ی ۴، نتایج تحلیل رگرسیون مربوط به ۴ مؤلفه‌ی آخر (فرزندان و فرزندپروری، خانواده و دوستان، نقش‌های مساوات‌طلبانه و جهت‌گیری مذهبی) از مؤلفه‌های رضایت‌زناشویی، ارائه شده است.

چنان‌که در جدول شماره‌ی ۴، ردیف ۱ مشاهده می‌شود، هیچ یک از ۶ مؤلفه‌ی کمال‌گرایی توان پیش‌بینی‌کننده برای فرزندان و فرزندپروری ندارند. مطابق ردیف ۲ از این جدول، از شش مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، تردید نسبت به اعمال ($\beta = -0/15, p < 0/05$)، انتظارات والدین ($\beta = 0/14, p < 0/01$) و انتقاد گرایی والدین ($\beta = 0/13, p < 0/05$) پیش‌بینی‌کننده‌های خانواده و دوستان بوده‌اند. چنان‌که در ردیف ۳ از جدول شماره‌ی ۴ مشاهده می‌شود، از ۶ مؤلفه‌ی کمال‌گرایی، تردید نسبت به اعمال ($\beta = -0/15, p < 0/01$) و انتظارات والدین ($\beta = 0/18, p < 0/01$) پیش‌بینی‌کننده‌های نقش‌های مساوات‌طلبانه بوده‌اند. بالاخره مطابق ردیف ۴ هیچ یک از ۶ مؤلفه‌ی کمال‌گرایی توان پیش‌بینی‌کننده برای جهت‌گیری مذهبی ندارند.

جدول ۴- نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی ۴ مؤلفه‌ی آخر
از مؤلفه‌های رضایت زناشویی از طریق ۶ مؤلفه‌ی کمال‌گرایی

ردیف	متغیرهای پیش‌بین	متغیر ملاک	b	SE	β	t	p
۱	هیچ یک از ۶ مؤلفه کمال‌گرایی پیش‌بینی کننده نبودند	فرزندان و فرزندپروری	-	-	-	-	-
	F و R ² , R		۰/۱۹۷، ۰/۰۳۹ و ۲/۳۲**				
۲	تردید نسبت به اعمال	خانواده و دوستان	-۰/۱۵	۰/۰۶	-۰/۱۵	-۲/۵۳	۰/۰۱
	انتظارات والدین		۰/۱۶	۰/۰۷	۰/۱۴	۲/۱۴	۰/۰۳
	انتقاد گرایی والدین		۰/۱۶	۰/۰۷	۰/۱۳	۲/۳۴	۰/۰۲
	F و R ² , R		۰/۳۱۷، ۰/۱ و ۶/۳۸**				
۳	تردید نسبت به اعمال	نقش‌های مساوات‌طلبانه	-۰/۱۸	۰/۰۷	-۰/۱۵	-۲/۴۵	۰/۰۱۵
	انتظارات والدین		۰/۲۵	۰/۰۹	۰/۱۸	۲/۷۱	۰/۰۰۷
	F و R ² , R		۰/۲۵۹، ۰/۰۶۷ و ۴/۱**				
۴	هیچ یک از شش مؤلفه‌ی کمال‌گرایی پیش‌بینی کننده نبودند	جهت‌گیری مذهبی	-	-	-	-	-
	F و R ² , R		۰/۲۲، ۰/۰۴۹ و ۲/۹۲**				

*p < ۰/۰۵ ** p < ۰/۰۱

نتیجه‌گیری

این پژوهش که با هدف بررسی رابطه‌ی مؤلفه‌های کمال‌گرایی با مؤلفه‌های رضایت زناشویی به مرحله‌ی اجرا درآمد، شواهدی از نقش کمال‌گرایی در رضایت زناشویی دانشجویان زن متأهل به دست داد. در

سطح همبستگی‌های ساده مشخص شد که الگوهای همبستگی معینی بین مؤلفه‌های کمال‌گرایی با مؤلفه‌های رضایت‌زناشویی وجود دارد. مطابق نتایج به دست آمده، چهار مؤلفه کمال‌گرایی - شامل استانداردهای شخصی، نظم و ترتیب، تردید نسبت به اعمال و نگرانی در مورد اشتباهات - با بیشتر مؤلفه‌های رضایت‌زناشویی رابطه‌ی منفی و معنادار دارند، ولی دو مؤلفه‌ی کمال‌گرایی - یعنی انتظارات والدین و انتقادگرایی والدین - با موارد معنادار مربوط به رضایت‌زناشویی رابطه‌ی مثبت دارند. استوبر بیان کرده نگرانی درباره‌ی اشتباهات، تردید نسبت به اعمال، انتظارات والدین و انتقادگرایی والدین جنبه‌های منفی و نابهنجار کمال‌گرایی و معیارهای شخصی و نظم و ترتیب جنبه‌های مثبت و بهنجار کمال‌گرایی را تشکیل می‌دهند، (Stoeber, 1998: 481-491). این نظر درباره‌ی ابعاد بهنجار و نابهنجار کمال‌گرایی در اعلام نظر استوبر و استوبر، استوبر و یانگ، پارک و همکاران و مل‌روز نیز به چشم می‌خورد. بنابراین به نظر می‌رسد یافته‌ی این پژوهش مبنی بر اینکه استانداردهای شخصی، نظم و ترتیب، تردید نسبت به اعمال و نگرانی در مورد اشتباهات با بیشتر مؤلفه‌های رضایت‌زناشویی رابطه‌ی منفی و معنادار دارند، ولی دو مؤلفه‌ی انتظارات والدین و انتقادگرایی والدین با موارد معنادار مربوط به رضایت‌زناشویی رابطه‌ی مثبت دارند، با نظرات استوبر در مورد ابعاد منفی و مثبت کمال‌گرایی، ناهمسویی نشان می‌دهد؛ چرا که نظم و ترتیب و استانداردهای شخصی (چنان‌که در جدول شماره‌ی ۱ مشخص شد)، با موارد معنادار مربوط به رضایت‌زناشویی رابطه‌ی منفی (هر چند اکثر

این روابط رابطه‌ی ضعیف است) دارد و در مقابل انتظارات و انتقادگرایی والدین با موارد معنادار مربوط به رضایت زناشویی رابطه‌ی مثبت دارد.

در تبیین ناهمسویی‌های اشاره شده - چنان‌که در مقدمه به صورت تلویحی نیز اشاره شد - ممکن است رویکرد نظری فراست و همکاران به کمال‌گرایی را بتوان تابع نسبت‌گرایی نظری معرفی کرد. به این معنی که ممکن است نتوان به صورت مطلق از ابعاد بهنجار یا نابهنجار کمال‌گرایی سخن به میان آورد، بلکه لازم است با در پیش گرفتن نگاهی نسبت‌گرا (نقطه‌ی مقابل مطلق‌گرایی) و با توجه کامل و دقیق به نوع رابطه‌ای که هر یک از مؤلفه‌های کمال‌گرایی با متغیرهای مختلف از جمله رضایت زناشویی برقرار می‌کنند، به تبیین پیامدهای مثبت یا منفی مؤلفه‌های کمال‌گرایی اقدام کرد. برای نمونه در حوزه‌هایی نظیر انتقادگرایی و انتظارات والدین همواره نمی‌توان از رابطه‌ی منفی این ابعاد با متغیرهایی نظیر رضایت سخن به میان آورد. به همین دلیل شاید لازم باشد در حوزه‌ی کمال‌گرایی ابعادی بیشتر از نقش‌های متمایز (مثبت یا منفی) وابسته به پیامدها سخن گفت. به این ترتیب که احتمالاً هرگاه رضایت از نوع روابط و تعامل با دیگران مطرح می‌شود، اگر این تعامل معطوف به افراد نزدیک نظیر همسر باشد، نظم و ترتیب و استانداردهای شخصی ممکن است ماهیتی منفی و در مقابل انتقادگرایی والدین و انتظارات والدین ماهیتی مثبت به خود بگیرند، ولی احتمالاً در حوزه‌های رضایت کلی از پدیده‌ها و تجارب نظیر رضایت از زندگی، نقش‌های مثبت یا منفی ابعاد کمال‌گرایی تغییر می‌کند. به این ترتیب که استانداردهای شخصی و نظم ترتیب ماهیتی مثبت و نگرانی درباره‌ی اشتباهات،

پیش‌بینی‌پذیری مولفه‌های رضایت‌زناشویی بر اساس مولفه‌های کمال‌گرایی زنان متأهل دانشجوی

تردید نسبت به اعمال، انتظارات والدین و انتقادگرایی والدین ماهیتی منفی پیدا می‌کند (Stoeber & Yang, 2010: 246-251; Park & et al, 2010: 469-474; Mel-rose, 2011: 1-7). این تبیین‌ها در ایران نیاز به پژوهش و پیگیری بیشتری دارد. علاوه بر ناهمسویی نسبی همبستگی‌های به دست آمده بین مؤلفه‌های کمال‌گرایی با رضایت زناشویی در پژوهش حاضر با نظرات مطرح در حوزه‌ی ابعاد منفی و مثبت کمال‌گرایی، در پژوهش‌های دیگری نیز بین کمال‌گرایی و برخی از ابعاد رضایت زناشویی رابطه گزارش شده است (Habke & et al, 1999: 307-322; Safarzadeh & et al, 2011: 778-784). از لحاظ نظری رابطه بین کمال‌گرایی با رضایت زناشویی در ابعاد مختلف به نقش‌هایی که کمال‌گرایی در سطح جهت‌دهی نگرشی، شکل‌دهی انتظارات و مدیریت هیجان‌ها در افراد ایفا می‌کند، مربوط می‌شود. در نگاهی یکپارچه و علمی به کمال‌گرایی باید گفت که افراد کمال‌گرا با انتظارات عملکردی و رفتاری سطح بالایی که از خود و دیگران دارند، اغلب خود و دیگران را تحت فشار قرار می‌دهند (Blatt, 1995: 1003-1020; Adkins & Parker, 1996: 529-543; Accordino & et al, 2000: 535-545; Rice & Dellwo, 2002: 188-196; Hawkins, 2005; Ashby & et al, 2008: 125-132; Schwenke, 2012). در روابط زناشویی، وجود انتظارات سطح بالا همراه با ارزیابی دائمی کمال‌گرایانه نسبت به رفتار و عمل همسر، فشارهای متعدد و مختلفی را به وی وارد می‌کند. این فشار، به مرور زمان هیجان‌های منفی نظیر خشم، رنجش و نگرانی را به وجود آورده و به این ترتیب میزان رضایت زناشویی

را در خود متأثر می‌کند. الگوی حضور ابعاد کمال‌گرایی در پیش‌بینی هر یک از مؤلفه‌های رضایت زناشویی که در تحلیل رگرسیون در پژوهش حاضر به دست آمد نیز نکات بیشتری را روشن می‌کند.

نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد، استانداردهای شخصی و تردید نسبت به اعمال با ضریب منفی و انتظارات والدین با ضریب مثبت پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت زناشویی، ارتباط زناشویی و حل تعارض هستند. این یافته به این معنی است که استانداردهای شخصی سطح بالا همراه با تردید نسبت به اعمال خود، رضایت از روابط زناشویی را همراه با رضایت از حل تعارض تضعیف می‌کنند. در مقابل انتظارات والدین یک عامل تقویت‌کننده برای رضایت از ارتباط زناشویی و حل تعارض است. در تبیین این یافته می‌توان گفت استانداردهای شخصی سطح بالا قادر است تا سطح بی‌اعتمادی به خود (که در تردید نسبت به اعمال نهفته است) را تحریک کرده (Hawkins, 2005; Schwenke, 2012) و از این طریق به دلیل وجود یک تعارض آشکار بین این دو (تعارض میان استانداردهای شخصی سطح بالا و بی‌اعتمادی به خود)، با اتلاف انرژی روانی فرد، زمینه را برای تضعیف سطح رضایت زناشویی، ارتباط زناشویی و رضایت از توانایی حل تعارض فراهم کند.

از طرف دیگر ممکن است ناتوانی در حل تعارضات زناشویی خود از بی‌اعتمادی پنهانی که زنان دانشجو به اعمال و توانایی‌های خود دارند تغذیه شود، اما اینکه انتظارات سطح بالا و کمال‌گرایانه‌ی والدین به صورت مثبت پیش‌بینی‌کننده‌ی رضایت زناشویی، ارتباط زناشویی و حل تعارض بود، شاید

به این دلیل است که زنان دانشجوی در تطابق و سازگاری با انتظارات سطح بالای والدین خود، توانسته‌اند خود را به لحاظ روانی توانمند کرده و از این طریق قادر شدند تا در روابط و حل تعارضات زناشویی با رضایت بیشتری دست به عمل بزنند. البته انتظارات والدین علاوه بر رضایت زناشویی، ارتباط زناشویی و حل تعارض، دارای توان پیش‌بینی برای مسائل شخصیتی، فعالیت‌های اوقات فراغت، خانواده و دوستان و نقش‌های مساوات‌طلبانه نیز بود. از چنین منظری می‌توان گفت انتظارات کمال‌گرایانه‌ی والدین بعدی از کمال‌گرایی است که نقش‌های فراگیر و احتمالاً پایداری برای زنان دانشجوی به ارمغان می‌آورد. به این معنی که نقش‌های آن اغلب به دوران مجرد محدود نشده و با شکل‌دهی یک ساختار هدایت‌گر درونی به پس از ازدواج نیز کشیده می‌شود.

در حوزه‌ی پیش‌بینی مسائل شخصیتی در کنار انتظارات والدین، نظم و ترتیب با ضریب منفی حضور دارد. همچنین نظم و ترتیب برای رضایت از مدیریت مالی ضریب منفی دارد. نظم و ترتیب بعدی از کمال‌گرایی است که در آن تمایل به سازماندهی امور در حد افراطی و زیاد محوریت دارد. چنین تمایلی به طور طبیعی در شرایط بی‌نظمی، زمینه‌ی آشفتگی و فشار روانی را برای انسان فراهم می‌کند (Stoeber & Yang, 2010: 246-251; Park & et al, 2010: 469-471). دلیل نظری اینکه چرا نظم و ترتیب در تحلیل رگرسیون در پژوهش حاضر برای مسائل شخصیتی و مدیریت مالی دارای ضریب منفی است، شاید این باشد که اغلب بین نظم‌گرایی زوج‌ها با یکدیگر همخوانی کامل وجود ندارد (Barry, 2010; Onyishi & et al, 2012: 521-535). به این

معنی که در بسیاری شرایط این احتمال مطرح است که یکی از زوج‌ها نسبت به طرف مقابل دارای نظم و انضباط بیشتری باشد. این نظم و انضباط بیشتر در یکی از زوج‌ها نسبت به دیگری، می‌تواند باعث وقوع تعارض بین همسران در خانواده شود (Barry, 2010). تعارض ناشی از بی‌نظمی یکی از زوج‌ها نسبت به دیگری خود می‌تواند منجر به نارضایتی از مسائل شخصیتی و مدیریت مالی شود. به همین دلیل با نظم‌گرایی کمال‌گرایانه در زنان متأهل، بی‌نظمی‌های متناسب به شوهر (شخصیت شوهر)، همراه با اعتراض به نبود نظم در مدیریت مالی منابع درآمدی خانواده، به تدریج موجب کاهش رضایت از مسائل شخصیتی و مدیریت مالی در روابط زناشویی می‌شود.

تبیین یافته‌ی بعدی به نقش تردید نسبت به اعمال در مورد رضایت از رابطه‌ی جنسی، رضایت از خانواده و دوستان و رضایت از نقش‌های مساوات‌طلبانه مربوط می‌شود. چنان‌که در بخش یافته‌ها مشخص شد، تردید نسبت به اعمال تنها بعد از ابعاد کمال‌گرایی بود که با ضریب منفی دارای توان پیش‌بینی برای رضایت جنسی بود. علاوه بر رضایت جنسی، تردید نسبت به اعمال خود، همراه با انتظارات والدین و انتقادگرایی والدین توان پیش‌بینی برای رضایت از خانواده و دوستان دارد. همچنین تردید نسبت به اعمال خود در کنار انتظارات والدین قادر به پیش‌بینی رضایت از نقش‌های مساوات‌طلبانه نیز بود. اگر به حوزه‌های سه‌گانه‌ی رضایت جنسی، رضایت از خانواده و دوستان و رضایت از نقش‌های مساوات‌طلبانه توجه شود، آشکارا دیده می‌شود آن‌گاه که در حوزه‌ی رضایت زناشویی فرد یا افراد

دیگری (توجه شود که در رضایت جنسی، حل تعارض و نقش‌های مساوات طلبانه، فقط همسر، ولی در رضایت از خانواده و دوستان، دوستان و اعضای خانواده خود و همسر مطرح هستند) مطرح می‌شوند، تردید نسبت به اعمال خود نیز توان پیش‌بینی می‌یابد.

بر اساس رویکرد نظری فراست و همکاران به کمال‌گرایی (کمال‌گرایی چند بعدی) تردید نسبت به اعمال، بعدی از کمال‌گرایی است که طی آن فرد کلیه رفتارها و اعمال خود را در موقعیت‌های مختلف بر اساس معیارهای سخت‌گیرانه (مانند معیارهای درست و غلط) داوری و قضاوت می‌کند. در واقع با تسلط کمال‌گرایی بر انسان، نتیجه‌ی هر عمل و رفتاری بر پایه اینکه چقدر آن عمل یا رفتار با باورها و اهداف کمال‌گرایانه تناسب کامل دارند، داوری می‌شوند (Stoeber & Yang, 2010: 246-251). با توجه به توضیحات ارائه شده، شاید زنان متأهل دانشجوی با تکیه بر معیارهای سخت‌گیرانه و کمال‌گرایانه (که زمینه‌ساز تردید نسبت به اعمال می‌شود)، چندان روابط جنسی خود با همسر، روابط با خانواده و دوستان و نقش‌های مساوی و برابر را در راستای باورهای کمال‌گرایانه‌ی خود ارزیابی نکرده و به این ترتیب توان پیش‌بینی منفی رضایت جنسی، رضایت از خانواده و دوستان و رضایت از نقش‌های مساوات طلبانه برای تردید نسبت به اعمال در این پژوهش فراهم شده است.

یافته‌ها نشان داد هیچ یک از ابعاد کمال‌گرایی نمی‌تواند رضایت از جهت‌گیری مذهبی و فرزندان و فرزندپروری را پیش‌بینی کند. دلیل این یافته شاید این باشد که دامنه‌ی سنی گروه نمونه این پژوهش ۲۲ تا ۳۲ سال بوده

است. با احتمال زیاد، در این دامنه‌ی سنی هنوز زنان متأهل دانشجوی تجربه‌ی فرزند و فرزندپروری را به‌طور وسیع و مثل دیگر حوزه‌ها نداشته‌اند. این امر می‌تواند از برقراری رابطه‌ای واقعی بین ابعاد کمال‌گرایی با رضایت از فرزندان و فرزندپروری جلوگیری کند. درباره‌ی رضایت از جهت‌گیری مذهبی نیز شاید دلیل این است که کمال‌گرایی شخصیتی در قالب ابعاد مطرح در پرسش‌نامه‌ی فراست و همکاران چندان ارتباطی با رضایت از جهت‌گیری مذهبی در روابط زناشویی ندارد. در مقابل بسیار محتمل است که کمال‌گرایی مذهبی به عنوان سازه‌ای متمایز از کمال‌گرایی عمومی با رضایت از جهت‌گیری مذهبی در زنان متأهل دانشجوی ارتباط دارد. این امر لازم است در پژوهش‌های آینده پیگیری شود.

تفسیر یافته‌های این پژوهش باید در سایه‌ی توجه به محدودیت‌های آن انجام شود. محدودیت اول اینکه گروه نمونه‌ی این پژوهش را زنان متأهل دانشجوی تشکیل داده‌اند؛ لذا تعمیم نتایج به گروه‌های دیگر چندان منطقی نیست. محدودیت دوم اینکه روابط به دست آمده در این پژوهش بر مبنای همبستگی است؛ لذا تفسیر علت و معلولی از نتایج منطقی نیست. در سایه‌ی توجه به این محدودیت‌ها، پیشنهاد پژوهشی این است که این مطالعه در گروه‌های نمونه‌ی مردان متأهل با جایگزین کردن متغیرهایی نظیر رضایت از زندگی و تحصیل، موفقیت در زندگی و عملکرد اجتماعی و تحصیلی با رضایت زناشویی تکرار شود. در عین حال این احتمال مطرح است که متغیرهای شخصیتی دیگر نظیر عزت نفس و کانون کنترل درونی و بیرونی برای رابطه‌ی کمال‌گرایی و مؤلفه‌های رضایت زناشویی (به ویژه برای رابطه‌ی جنسی، حل تعارض،

پیش‌بینی‌پذیری مولفه‌های رضایت‌زناشویی بر اساس مولفه‌های کمال‌گرایی زنان متأهل دانشجوی

نقش‌های مساوات‌طلبانه و ....) یک متغیر تعدیل‌کننده باشند. بر همین اساس پیشنهاد می‌شود که پژوهشگران علاقه‌مند نقش تعدیل‌کننده‌ی این ویژگی‌های شخصیتی را در رابطه‌ی مؤلفه‌های کمال‌گرایی و مؤلفه‌های رضایت‌زناشویی در زنان و مردان متأهل بررسی کنند.

بر اساس یافته‌های این پژوهش در سطح کاربردی پیشنهاد می‌شود که دوره‌های آموزشی برای زنان متأهل دانشجوی (با ارائه‌ی تعریف و مثال‌های عینی از هر یک از شش مؤلفه‌ی کمال‌گرایی) با تأکید بر (۱) توان منفی استانداردهای شخصی و تردید نسبت به اعمال همراه با توان مثبت انتظارات والدین برای پیش‌بینی رضایت‌زناشویی، رضایت از ارتباط زناشویی و رضایت از حل تعارض، (۲) توان منفی نظم و ترتیب همراه با توان مثبت انتظارات والدین برای پیش‌بینی مسائل شخصیتی، (۳) توان منفی نظم و ترتیب در پیش‌بینی رضایت از مدیریت مالی، (۴) توان پیش‌بینی منفی تردید نسبت به اعمال برای رضایت از رابطه جنسی، (۵) توان منفی تردید نسبت به اعمال همراه با توان مثبت انتظارات والدین و انتقادگرایی والدین بری خانواده و دوستان و (۶) توان منفی تردید نسبت به اعمال و توان مثبت انتظارات والدین برای رضایت از نقش‌های مساوات‌طلبانه، در دانشگاه‌ها اجرا شود.

منابع

- بشارت، محمدعلی. «ابعاد کمال‌گرایی در بیماران افسرده و مضطرب»، علوم روان‌شناختی، ۱(۳)، (۱۳۸۸).
- سلیمانیان، ع.ا. بررسی تأثیرات تفکرات غیرمنطقی بر اساس رویکرد شناختی بر رضایت زناشویی، (پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی،

- دانشگاه تربیت معلم، (۱۳۷۳).
- ک سلیمانیان، علی اکبر و اکرم محمدی. «بررسی رابطه هوش هیجانی و رضایت زناشویی»، پژوهشنامه تربیتی، ۵(۱۹)، (۱۳۸۸).
- ک شریف‌نیا، فریده. رابطه بین رضایت از ازدواج و افسردگی مادران و ارتباط این متغیرها با سازگاری فردی اجتماعی و عملکرد تحصیلی فرزندان دختر دوره راهنمایی آنان در شهرستان اهواز، (پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز)، (۱۳۸۰).
- ک فهمی، رضا. بررسی رابطه بین میزان رضایت زناشویی والدین و میزان افسردگی نوجوانان آنها، (پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه تربیت معلم)، (۱۳۸۰).
- ک قلی‌زاده، زلیخا، لیلی برزگری، حسن غریبی و خیرالدین باباپور «بررسی رابطه‌ی پنج عامل شخصیتی NEO-FFI با رضایت زناشویی»، دانشور رفتار، ۱۷(۴۳)، (۱۳۸۹).
- ک مهرابی‌زاده هنرمند، مهناز، بهمن نجاریان و میناوردی. «رابطه کمال‌گرایی و سرسختی روان‌شناختی با سلامت روانی و عملکرد تحصیلی». مجله علوم تربیتی و روان‌شناسی، ۶(۲۱)، (۱۳۸۷).
- ک میراحمدی‌زاده، علی‌رضا، نوذر نخعی‌امروودی، حمیدرضا طباطبایی و رامین شفیعیان، رامین. «رضامندی زناشویی و تعیین عوامل تأثیرگذار بر آن در شیراز»، اندیشه و رفتار، ۴(۵۶)، (۱۳۸۲).
- ک ناطقیان، سمانه، جواد ملازاده، محمدعلی گودرزی، چنگیز رحیمی. «بخشایش و رضایت زناشویی در مردان مبتلا به اختلال استرس پس از ضربه‌ی ناشی از جنگ و همسران آنان». اصول بهداشت روانی، ۱۰(۳۷)، (۱۳۸۷).
- ک نظری، علی محمد. بررسی و مقایسه تأثیر برنامه غنی‌سازی ارتباط و مشاوره راه‌حل‌محور بر رضایت زناشویی زوجین هر دو شاغل، (پایان‌نامه دکتری مشاوره، دانشگاه

پیش‌بینی‌پذیری مولفه‌های رضایت‌زناشویی بر اساس مولفه‌های کمال‌گرایی زنان متأهل دانشجوی

تربیت معلم، (۱۳۸۳).

یونس، جلال و فاضل بهرامی. «پیش‌بینی رضایت زناشویی و تفکر قطعی‌نگر در زوجین». *روانشناسان ایرانی*. ۵(۱۹)، (۱۳۸۸).

➤ Accordino, D. B., M. P., Accordino, & R. B. Slaney, «An investigation of perfectionism, mental health, achievement, and achievement motivation in adolescents». *Psychology in the Schools*, 37,(2000).

➤ Adkins, K. K., & W.D., Parker, «Perfectionism and suicidal preoccupation». *Journal of Personality*, 64, (1996).

➤ Ashby, J. S., K. G. Rice, & C. B. Kutchins, «Matches and mismatches: Partners, perfectionism, and premarital adjustment». *Journal of Counseling Psychology*, 55, (2008).

➤ Blatt, S. J. “The destructiveness of perfectionism: Implications for the treatment of depression”. *American Psychologist*, 50, (1995).

➤ Bouchard C.” Responsibility and perfectionism in OCD: An experimental study”. *Behavior Research and Therapy*, 37(3), (2006).

➤ Felt, G.I., & P.I. Hewitt, “Perfectionism in the self and social contexts: conceptualization, assessment and association with psychopathology”. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, (2002).

➤ Fowers, B. J., & Olson, D. H. (1989). ENRICH marital inventory: A discriminant validity and

➤ cross-validation assessment. *Journal of Marital and Family Therapy*, 15, (1989). Frost, R. O., P., Marten, C. Lahart, & R. Rosenblate. “the dimensions of perfectionism”. *Cognitive therapy and research*, 14, (1990).

➤ Hawkins, C. C. 2005. *The nature of perfectionism and its academic implications for secondary school students*. Unpublished doctoral disser-

tation, University of Sydney, Australia.

- Habke, A. M., P. L. Hewitt, & G. L. Flett, 1999. «Perfectionism and sexual satisfaction in intimate relationships». *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 21, (1999).
- Hsueh, A. C., K. R. Morrison, & B. D. Doss, «Qualitative reports of problems in cohabiting relationships: Comparisons to married and dating relationships». *Journal of Family Psychology*, 23, (2009).
- Kleinke Cl. 2004. Coping with life challenges (2nd ed). Specific Grove, CA: Brooks/ Cole Publishing Company.
- Melrose, S. «Perfectionism and depression: vulnerabilities nurses need to understand», *Nursing Research and Practice*, 1, (2011).
- Onyishi, E. L., P., Sorokowski, A., Sorokowski, & R. N. Pipitone, “Children and marital satisfaction in a non-western sample: Having more children increases marital satisfaction among the igbo people of Nigeria”, *Evolution and Human Behavior*, 31, (2012).
- Park, H., P., Heppner, & D. Lee, “Maladaptive coping and self-esteem as mediators between perfectionism and psychological distress”. *Personality and Individual Differences*, 48, (2010).
- Parker, W. D., K. K. & Adkins, «A psychometric examination of the Multidimensional Perfectionism Scale». *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 17, (1995).
- Renshaw, K. D., R. K., Blais, & T. W. Smith, “Components of negative affectivity and marital satisfaction : The importance of actor and partner anger”. *Research in Personality*, 44(3),(2010).
- Rice, K. G., & J. P. Dellwo, “Perfectionism and self-development: Im-

پیش‌بینی‌پذیری مولفه‌های رضایت‌زناشویی بر اساس مولفه‌های کمال‌گرایی زنان متأهل دانشجوی

plications for college adjustment”, *Journal of Counseling and Development*, 80, (2002).

➤ Barry, R. A. 2010. Romantic disengagement as a developmental process that contributes to marital distress and decline.» dissertation, University of Iowa. Retrieved at: <http://ir.uiowa.edu/etd/779>: date: 5/1/2012.

➤ Safarzadeh, S., M., Esfahaniasl, & M.R. Bayat, «The relationship between forgiveness, perfectionism and intimacy and marital satisfaction in Ahwaz Islamic Azad University married students». *Middle-East Journal of Scientific Research*, 9(6), (2011).

➤ Schwenke, T.J. 2012. The relationships between perfectionism, stress, coping resources, and burnout among sign language interpreters. Counseling and Psychological Services Dissertations. Paper 80. Retrieved at: http://digitalarchive.gsu.edu/cps_diss. Date: 5/1/2012.

➤ Stöeber, J. “The Frost multidimensional perfectionism scale: More perfect with four (instead of six) dimensions”. *Personality and Individual Differences*, 24(4), (1998).

➤ Stöeber, J. & K. Otto, «Positive conceptions of Perfectionism: Approaches, evidence, challenges». *Journal of Personality and Social psychology Review*, 10, (2006).

➤ Stöeber, J., & F. S. Stöeber, “Domains of perfectionism: Prevalence and relationships with perfectionism, gender, age, and satisfaction with life”. *Personality and Individual Differences*, 46, (2009).

➤ Stöeber, J., & H. Yang, «Perfectionism and emotional reactions to perfect and flawed achievements: Satisfaction and pride only when perfect». *Personality and Individual Differences*, 49, (2010).

باسمه تعالی

فرم اشتراک فصلنامه مطالعات راهبردی زنان

فصلنامه شورای فرهنگی - اجتماعی زنان از آثار محققان، نویسندگان، و مترجمان محترم در مباحث مربوط به مسائل فرهنگی، حقوقی و اجتماعی زنان استقبال می کند.

دانش پژوهان محترم جهت اشتراک فصلنامه، می توانند هزینه اشتراک را به حساب جاری ۱۶۶۴۶۰۸ نزد بانک رفاه کارگران، شعبه مرکزی - انتشارات شورای زنان واریز نموده و اصل فیش بانکی را به همراه فرم تکمیل شده ذیل ارسال فرمایند.

هزینه اشتراک با پست عادی
۶۰.۰۰۰ ریال

نام و نام خانوادگی : سن : تحصیلات :
تاریخ شروع : از شماره : تا شماره :
نشانی :
کد پستی : صندوق پستی :
تلفن : کد اشتراک :

آدرس: تهران- خیابان انقلاب اسلامی- خیابان فلسطین شمالی- شماره ۳۰۹- دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی- روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده - کدپستی: ۱۵۸۳۹۱۷۶۵۴- صندوق پستی: ۱۴۱۸۵/۶۱۸

تلفن: ۵-۶۶۴۶۱۲۷۱ داخلی ۱۴۲۳

باسمه تعالی

فرم اشتراک فصلنامه مطالعات راهبردی زنان

فصلنامه شورای فرهنگی - اجتماعی زنان از آثار محققان، نویسندگان، و مترجمان محترم در مباحث مربوط به مسائل فرهنگی، حقوقی و اجتماعی زنان استقبال می کند.

دانش پژوهان محترم جهت اشتراک فصلنامه، می توانند هزینه اشتراک را به حساب جاری ۱۶۶۴۶۰۸ نزد بانک رفاه کارگران، شعبه مرکزی - انتشارات شورای زنان واریز نموده و اصل فیش بانکی را به همراه فرم تکمیل شده ذیل ارسال فرمایند.

هزینه اشتراک با پست عادی
۶۰.۰۰۰ ریال

نام و نام خانوادگی : سن : تحصیلات :
تاریخ شروع : از شماره : تا شماره :
نشانی :
کد پستی : صندوق پستی :
تلفن : کد اشتراک :

آدرس: تهران- خیابان انقلاب اسلامی- خیابان فلسطین شمالی شماره ۳۰۹- دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی- روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده - کدپستی: ۱۵۸۳۹۱۷۶۵۴- صندوق پستی: ۱۴۱۸۵/۶۱۸

تلفن: ۵-۶۶۴۶۱۲۷۱ داخلی ۱۴۲۳

مقتطفات المقالات

شرويشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی